

Sluis

Jachthaven Cadzand-Bad

Advies Reikwijdte & Detailniveau

adviseurs ruimtelijke ordening

Sluis

Jachthaven Cadzand-Bad

Advies reikwijdte & detailniveau MER

identificatie

projectnummer:

1714.008996.00

projectleider:

mr. ing. R.A.J. Schonis

auteur(s):

mr. ing. R.A.J. Schonis

planstatus

datum:

13-04-2012

opdrachtgever:

Gemeente Sluis

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Algemeen	3
1.2. Opsplitsen in twee deelprojecten	4
1.3. Doel advies	6
1.4. Leeswijzer	6
2. Wijzigingen ten opzichte van NRD	7
3. Advies reikwijdte & detailniveau	9
3.1. Algemeen	9
3.2. Hoofdpunten van het MER	9
3.3. Beleidskader en wet- en regelgeving	10
3.4. Beschrijving van de alternatieven	10
3.5. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen	11
3.5.1. Algemeen	11
3.5.2. Bodem en water	11
3.5.3. Natuur	11
3.5.4. Leefomgevingskwaliteit	13
3.5.5. (Nautische) veiligheid	15
3.5.6. Cultuurhistorie	15
3.5.7. Duurzaamheid	15
3.6. Overige aspecten	16
3.6.1. Vergelijking van alternatieven	16
3.6.2. Onzekerheden en evaluatieprogramma	16
3.6.3. Vorm en presentatie	16
3.7. Haalbaarheidsaspecten	17

Bijlagen:

1. Beantwoording ontvangen adviezen
2. Beantwoording ontvangen zienswijzen

1.1. Algemeen

Voorgeschiedenis

Zwakke Schakels

In het kader van het project 'Zwakke Schakels' wordt de kust van het gebied vanaf het Zwin tot aan Breskens voorzien van een nieuwe robuuste kustversterking. Een van de vijf deelprojecten in het gehele plan betreft het verbeteren van de kustversterking bij Cadzand-Bad. Het kustversterkingsplan voor het deelproject Cadzand-Bad heeft reeds een m.e.r.-procedure doorlopen.¹⁾ De resultaten van deze procedure zijn verwoord in het MER Zwakke Schakels Zeeuwsch-Vlaanderen.

Herijking kustversterkingsplan en mogelijkheden voor een jachthaven

Bij de uitwerking van het kustversterkingsplan is gebleken dat de aanvankelijk voorgestelde verhoging van de strekdammen in het verlengde van het uitwateringskanaal bij Cadzand-Bad, onvoldoende bleek te zijn om te kunnen voldoen aan de norm (het weerstaan van een storm die eens in de 4.000 jaar optreedt). Het kustversterkingsplan moet daarom worden herijkt.

In de eerdere m.e.r.-procedure was de mogelijkheid voor het realiseren van een jachthaven in combinatie met het kustversterkingsplan in Cadzand-Bad reeds verkend. Vanwege de noodzakelijke herijking, is het plan voor een jachthaven in Cadzand-Bad, vanwege het brede draagvlak in de regio, nieuw leven ingeblazen.

Procedure tot nu toe

Principebesluit

Op 27 oktober 2011 heeft de raad van de gemeente Sluis besloten om medewerking te verlenen aan de realisatie van het herijkte kustversterkingsprogramma, inclusief een jachthaven. Als eerste stap in de planologische procedure is de Notitie Reikwijdte & Detailniveau (NRD) in procedure gebracht (december 2011). De initiatiefnemer voor het project van de jachthaven is de Stichting Promotie Cadzand-Bad.

Ter inzage leggen NRD

De NRD heeft van 22 december 2011 tot en met 3 februari 2012 ter inzage gelegen op het gemeentehuis van de gemeente Sluis te Oostburg, het gemeentehuis te Vlissingen, het Projectbureau Zwakke Schakels te Breskens en Van Akker Makelaars te Cadzand-Bad. Daarnaast is de NRD gepubliceerd op de gemeentelijke website www.gemeentesluis.nl. Eenieder heeft in deze periode de mogelijkheid gekregen om een inspraakreactie naar voren te brengen.

¹⁾ Met de afkorting m.e.r. wordt de procedure bedoeld om te komen tot een milieu-effectrapportage. Het feitelijke milieueffectrapport wordt afgekort tot MER.

Gedurende de periode van terinzagelegging is de NRD ook ter advisering voorgelegd aan andere betrokken instanties.

Grensoverschrijdende milieugevolgen

Op basis van de NRD is geconcludeerd dat de realisatie van het kustversterkingsplan, al dan niet in combinatie met een jachthaven, in Cadzand-Bad mogelijk milieugevolgen met zich mee kan brengen op het grondgebied van België. Om die reden is besloten om toepassing te geven aan afdeling 7.11 Wm (de internationale m.e.r.-procedure). In dat kader zijn het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (aan Nederlandse zijde) en het Vlaamse Departement Leefmilieu, Natuur en Energie en de gemeente Knokke-Heist (aan Vlaamse zijde) van de m.e.r.-procedure op de hoogte gebracht.

Bezoek en advies Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie. m.e.r.) heeft op 1 februari 2012 een bezoek gebracht aan de planlocatie. Daarop heeft de Cie. m.e.r. op 23 februari 2012 advies uitgebracht.

1.2. Opsplitsen in twee deelprojecten

Oorspronkelijke opzet

Bij het indienen van de NRD door de initiatiefnemer werd uitgegaan van het doorlopen van een bestemmingsplanprocedure voor zowel het uitvoeren van de werkzaamheden voor de kustversterking als voor het realiseren van de jachthaven. Het zou dan gaan om twee bestemmingsplannen, het kustversterkingsplan omvat namelijk zowel de gemeenten Sluis als Vlissingen. Dat is ook de reden waarom de NRD in de gemeente Vlissingen ter inzage heeft gelegen.

Opsplitsen in twee deelprojecten

In haar advies onderscheidt de Cie. m.e.r. twee deelprojecten.

1. De herijking van het kustversterkingsplan waarvoor het Waterschap Scheldestromen de initiatiefnemer is. De herijking is noodzakelijk nu bij de nadere uitwerking van het eerdere kustversterkingsplan is gebleken dat de geldende veiligheidsnormen niet kunnen worden behaald.
2. De planvorming voor de realisatie van de jachthaven. Hiervoor is de Stichting Promotie Cadzand-Bad de initiatiefnemer.

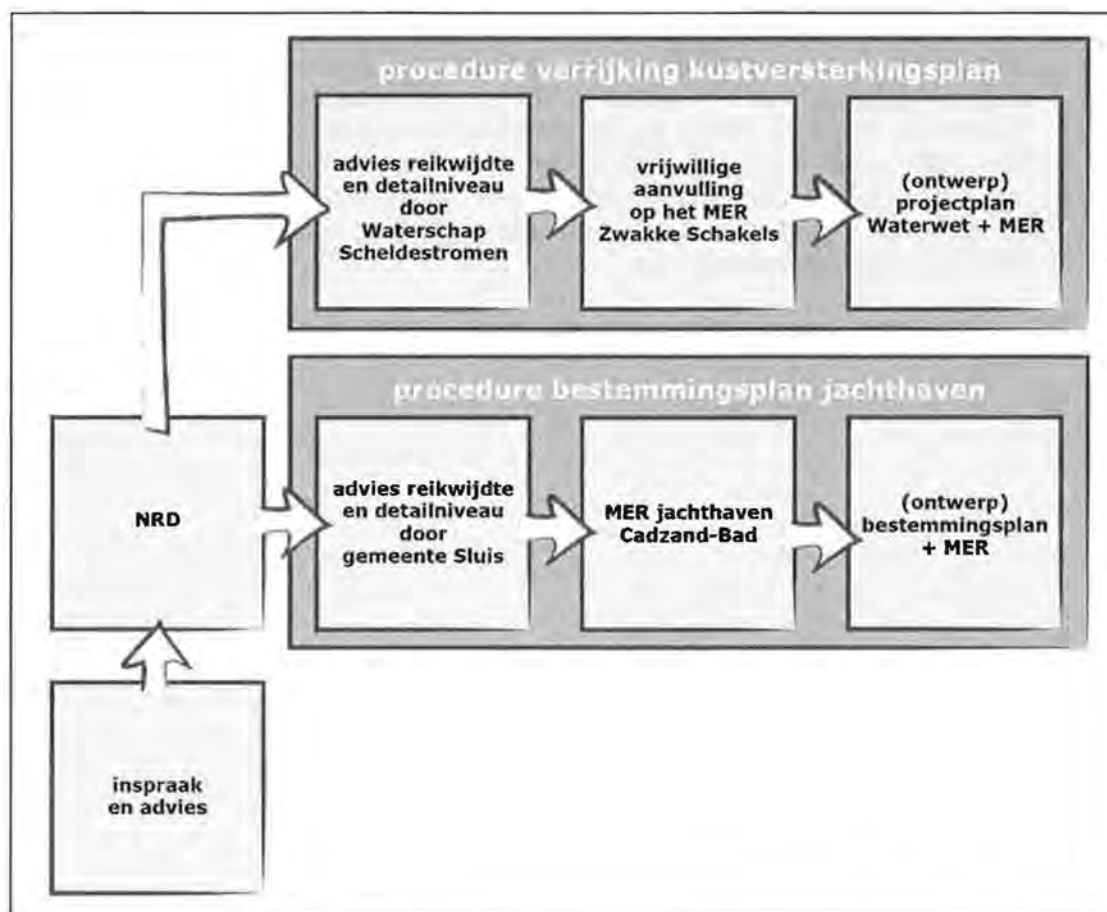
Het advies van de commissie is per deelproject afwijkend. Dit houdt verband met het vrijwillige karakter van de m.e.r.-procedure voor het deelproject dat het kustversterkingsplan aangaat. Het kustversterkingsplan volgt daarnaast de procedure van een projectplan op grond van de Waterwet en niet de planologische procedure van het bestemmingsplan. Daarbij komt dat voor dit deelproject het Waterschap Scheldestromen, niet het gemeentebestuur van Sluis, het bevoegd gezag is.

Het plan voor de jachthaven volgt de bestemmingsplanprocedure. De jachthaven is vooralsnog geprojecteerd tot aan de gemeentegrens van de gemeente Sluis. Hierdoor is de gemeenteraad van Sluis enkel het bevoegd gezag en is het gemeentebestuur van Vlissingen vooralsnog niet (langer) in beeld als bevoegd gezag.

Vervolgprocedures

Naar aanleiding van deze constatering heeft ambtelijk overleg plaatsgevonden tussen de gemeente Sluis, het waterschap, de provincie en de initiatiefnemer over de te volgen procedure(s) en de verhouding tot een nieuw op te stellen MER. Figuur 1.1 geeft schematisch de vervolgprocedures voor het MER en de verdere besluitvorming rondom het kustversterkingsplan en de jachthaven in Cadzand-Bad weer.

In het MER voor de jachthaven moeten duidelijk de doelstelling van het deelproject en de besluitvorming worden aangegeven.

Figuur 1.1. Vervolgprocedures voor de twee deelprojecten

Wijzigingen voor het deelproject jachthaven Cadzand-Bad

De gevolgen voor de m.e.r.-procedure door het opsplitsen in twee deelprojecten ten opzichte van hetgeen in de NRD is beschreven, worden toegelicht in hoofdstuk 2 van dit advies.

1.3. Doel advies

Deze notitie bevat het advies van de gemeente Sluis, als bevoegd gezag, over de reikwijdte en het detailniveau van het door de initiatiefnemer voor de jachthaven op te stellen MER. Het advies is gebaseerd op de ontvangen inspraakreacties en adviezen van andere bestuursorganen naar aanleiding van de terinzagelegging van de NRD.

De initiatiefnemer dient in het MER aan te geven hoe met dit advies is omgegaan.

1.4. Leeswijzer

In dit advies komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan de orde.

- De wijzigingen ten opzichte van de NRD die het gevolg zijn van het opsplitsen van het project in twee deelprojecten worden beschreven in hoofdstuk 2.
- Hoofdstuk 3 bevat het advies voor de MER voor jachthaven in Cadzand-Bad. Hierin is het advies van de Cie. m.e.r. volledig overgenomen en aangevuld. Daarbij is rekening gehouden met de ontvangen adviezen en inspraakreacties op de NRD zoals weergegeven in bijlage 1 (adviezen) en bijlage 2 (samenvatting en een overzicht van de ontvangen inspraakreacties).

2. Wijzigingen ten opzichte van NRD

7

Het splitsen in twee afzonderlijke deelprojecten heeft, naast de in hoofdstuk 1 genoemde formele aspecten voor wat betreft het bevoegd gezag en de te volgen procedures, ook inhoudelijke gevolgen voor het MER voor de jachthaven. Omdat in de NRD nog werd uitgegaan van één vervolprocedure, wijkt dit advies op een aantal onderdelen af van hetgeen in de NRD werd aangegeven. Deze wijzigingen zijn in tabel 2.1 samengevat weergegeven.

Tabel 2.1. Inhoudelijke wijzigingen in dit Advies R&D ten opzichte van de NRD

	NRD	Advies R&D
referentiesituatie	• Alternatief 'Zeewaartse duinen' uit het MER Zwakke Schakels Zeeuwsch Vlaanderen.	• Alternatief HWBP uit de NRD. • Hierbij wordt de westelijke strekdam ten opzichte van het alternatief 'Zeewaartse duinen' opgehoogd met 2 meter en als gevolg daarvan ook enkele meters verbreed.¹⁾ Dit is namelijk de situatie die wordt gerealiseerd in het kustversterkingsplan van het waterschap. Ook als onverhoopt blijkt dat de jachthaven niet haalbaar is. • Het reeds uitgevoerde ZENO-project.
autonome ontwikkelingen	• Plan Cavelot en enkele ontwikkelingen langs Boulevard de Wielingen.	• Plan Cavelot. • Plan Golfbaan en Strandparking. • Plan Duinhof-Zuid • Plan De Branding en Strandhotel • De uitbreiding van het Zwin, het ZTAR-project.

¹⁾ Abusievelijk is in de NRD opgenomen dat de strekdammen ook met 145 meter worden verlengd. Uit de nadere toelichting vanuit het Waterschap Scheldestromen is gebleken dat dit echter niet het geval is.

Tabel 2.1 (vervolg)

	NRD	Advies R&D
verwachte ontwikkelingen ¹⁾		• Ontwikkeling van de overige delen van Cadzand-Bad overeenkomstig de Schilvisie en het Ontwikkelingsplan 'Natuurlijk Stijlvol' met 3.000 bedden in 2020 exclusief hiervoor genoemde zekere ontwikkelingen.
alternatieven en varianten	• Alternatief HWBP. • Alternatief Jachthaven Smal. • Alternatief Jachthaven Breed.	• Alternatief Jachthaven Smal met passende inrichtingsvarianten voor het parkeren. • Jachthaven Breed met passende inrichtingsvarianten voor het parkeren.

¹⁾ Het betreft de verdere ontwikkeling van Cadzand-Bad tot badplaats overeenkomstig de Schilvisie en het Ontwikkelingsplan.

3. Advies reikwijdte & detailniveau

9

3.1. Algemeen

Relatie Advies R&D met de NRD

Het Advies R&D is gebaseerd op de NRD, het advies van de Cie. m.e.r., de ontvangen adviezen van de betrokken overlegpartners en de ingebrachte inspraakreacties. Voor zover de opzet van het deelproject jachthaven niet is gewijzigd (zie hoofdstuk 2), of dit advies niet expliciet afwijkt van de NRD, wordt de effectenstudie opgezet en uitgevoerd zoals beschreven in de NRD.

De initiatiefnemer geeft in het MER aan hoe met dit advies is omgegaan.

Relatie deelproject jachthaven met deelproject kustversterking

De gemeente Sluis gaat ervan uit dat, ondanks de splitsing van de deelprojecten kustversterking en jachthaven, de milieueffecten voor beide projecten samen goed in beeld gebracht worden. De combinatie van beide MER-documenten dient een volledig beeld te geven van de milieueffecten, waarbij de effectbeschrijvingen op elkaar afgestemd zijn. Daarom richt de gemeente Sluis zich in dit advies, als bevoegd gezag voor het deelproject jachthaven, op de voor de ontwikkeling van de jachthaven relevante punten.

Haalbaarheid

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van een bestemmingsplan voor de jachthaven waarover de gemeenteraad van Sluis te zijner tijd moet besluiten. Daarom moet de haalbaarheid van het plan voor de jachthaven worden aangetoond. Om deze reden worden in paragraaf 3.7 enkele niet-milieugerelateerde aspecten benoemd in het advies. Ook over deze aspecten moet duidelijkheid komen (al dan niet verwoord in het MER) om de haalbaarheid van het nog op te stellen bestemmingsplan aan te tonen.

3.2. Hoofdpunten van het MER

De volgende punten worden als essentiële informatie in het MER beschouwd. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten.

- Een beschrijving van de te onderzoeken alternatieven en het HWBP als referentiesituatie, inclusief bijbehorende parkeeroplossingen in de directe omgeving van de jachthaven.
- Een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op milieu en natuur waarbij de effecten van het HWBP-alternatief (het kustversterkingsplan) vergeleken worden met de huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling, terwijl de effecten van de jachthavenalternatieven vergeleken worden met die van het kustversterkingsplan.
- De relatie tussen het (MER voor het) deelproject jachthaven en het (MER voor het) kustversterkingsplan. Maak daarbij inzichtelijk in hoeverre de effecten van de jachthaven afwijken van de effecten voor het kustversterkingsplan. Maak tevens duidelijk of –en zo

ja welke- (andere of aanvullende) maatregelen nodig zijn om de effecten hiervan te compenseren dan wel te mitigeren.

- Een duidelijk beeld van de mate waarin de verschillende alternatieven (en varianten) bijdragen aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit waarbij de kwaliteitsdoelstellingen uit (bijlage 10 van) het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad Natuurlijk Stijlvol en de Schilvisie Cadzand-Bad leidend zijn.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

3.3. Beleidskader en wet- en regelgeving

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de ontwikkeling van de jachthaven en of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op de volgende kaders.

- Wet- en regelgeving met betrekking tot Natura2000.
- Regelgeving met betrekking tot de ecologische hoofdstructuur (EHS).
- Beleidskader nautische veiligheid (opgenomen in het concept Omgevingsplan Zeeland 2012-2018, en onderdeel van het nautisch toetsingskader van Rijkswaterstaat Zeeland).
- Rijksbeleid Zwakke Schakels, met name de projecten West-Zeeuws Vlaanderen.
- Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad: Natuurlijk Stijlvol en met name bijlage 10 (Ruimtelijke visie en Kwaliteit, gemeente Sluis, februari 2010).
- Schilvisie Cadzand-Bad (februari 2010).
- Het huidige en het in ontwikkeling zijnde Omgevingsplan Zeeland (2012-2018).

3.4. Beschrijving van de alternatieven

Beschrijf in het MER zowel voor de referentiesituatie 'HWBP' als voor het minimale en het maximale jachthavenalternatief de volgende aspecten.

- De aanlegmethoden en -werkzaamheden, inclusief het omgaan met het vrijgekomen sediment.
- De periode en duur van aanleg.
- De onderhoudswerkzaamheden (frequenties baggerwerkzaamheden en beoogde locatie waar de bagger gestort wordt).
- Presenteer voor de jachthavenalternatieven tevens een inrichtingsschets met toelichting waarop zijn aangegeven:
 - het aantal vaste plaatsen en passantenplaatsen en de wijze van gebruik van de havens (wel of geen aparte onderhoudsvoorzieningen, te verwachten aantallen passanten per jaar etc.);
 - de geplande voorzieningen op het land en in het water (zoals sanitaire voorzieningen, parkeercapaciteit en de ligging daarvan, horeca, drijvende steigers, helling voor visboten en KNRM, etc.);
 - het minimale en maximale natte en droge ruimtebeslag;
 - de waterdiepte van het (gehele) waterbekken herleid tot LAT (Lowest Astronomical Tide).

Presenteer tevens een dwarsprofiel van het havenbekken, inclusief de dammen, ter hoogte van de havenmonding en op minimaal twee andere voor het ontwerp maatgevende locaties.

Beschrijf hoe de gestelde doelen en randvoorwaarden de keuze en de afbakening van de alternatieven hebben bepaald, onder andere door de keuze voor de doelgroepen (vaste ligplaatsen, kort verblijf passanten en tijstoppers) te onderbouwen.

3.5. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

3.5.1. Algemeen

Vergelijk de effecten van de jachthavenalternatieven ten opzichte van de referentiesituatie (alternatief HWBP, zie tabel 2.1). Stem daarbij het effectenonderzoek en het MER af op het MER Zwakke Schakels van het Waterschap Scheldestromen. Maak bij de beschrijving van de milieugevolgen steeds onderscheid tussen gevolgen in de aanleg- en in de gebruiksfase.

Voor zover de effecten voor wat betreft het aanleggen en/of gebruik niet zijn onderzocht in het MER voor het kustversterkingsplan, dienen deze effecten in dit MER voor de jachthaven in beeld te worden gebracht.

Beschrijf van alle alternatieven ook de effecten in de aanlegfase op bereikbaarheid en toegankelijkheid van strandopgangen en strandgedeeltes, de uitvaarmogelijkheden van de KNRM en de toegankelijkheid van Cadzand-Bad voor de recreanten.

3.5.2. Bodem en water

Beschrijf per alternatief in het MER:

- de noodzakelijke vergravingen, sloopwerk, baggerwerkzaamheden en/of ophogingen in de aanlegfase en de wijze waarop deze worden uitgevoerd, inclusief de aan- en afvoer van materialen;
- de noodzakelijke baggerwerkzaamheden en beoogde stortlocatie voor de baggerspecie in de gebruiksfase;
- de chemische en fysische kwaliteit van de vrijkomende grond, slib en baggerspecie;
- de wijze waarop met eventueel aanwezige bodemverontreiniging wordt omgegaan en de verwerkingsmogelijkheden van niet herbruikbare verontreinigde grond en baggerspecie;
- de mogelijke gevolgen van de andere vorm en ligging en van de strekdammen op de morfologie en het zandtransport in het studiegebied, een en ander voor zover dit afwijkt van de effecten die reeds in de vrijwillige MER van het waterschap voor het kustversterkingsplan in beeld worden gebracht;
- de mogelijke effecten van de aanleg en het gebruik van de haven op de waterkwaliteit en de onderwaterbodem.

3.5.3. Natuur

Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied.¹ Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Beschrijf daarna de effecten in de aanlegfase en in de gebruiksfase.

Ga voor wat betreft de aanlegfase in ieder geval in op:

- ontgravings- en baggerwerkzaamheden, inclusief vertroebeling van het water door stort van het vrijkomende sediment;
- het door sloop- en heiwerkzaamheden veroorzaakte onderwatergeluid.

¹⁾ Het studiegebied kan verschillen per alternatief en per effect. Motiveer de keuze van het studiegebied in het MER.

Beschrijf voor de gebruiksfase:

- de effecten van verstoring van in het studiegebied aanwezige natuurwaarden door toename van de recreatievaart¹;
- de effecten van vertroebeling door periodiek uit te voeren baggerwerkzaamheden (inclusief stort van de specie).

Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Betrek daarbij ook de toegankelijkheidsregeling voor de Westerschelde. Beschrijf voorts mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

Gebiedsbescherming²

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, waaronder in elk geval de Natura2000-gebieden 't Zwin & Kievittepolder, Westerschelde & Seafinghe en de Vlake van de Raan, evenals de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Ook als het voornemen niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben op een beschermd gebied (externe werking). Geef per gebied de begrenzingen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde gebieden.

Natura2000-gebieden

Beschrijf de gevolgen voor Natura2000-gebieden conform de NRD. Betrek daarbij ook het reeds uitgevoerde ZENO-project alsmede de uitbreiding van het Zwin en het ZTAR-project, als autonome ontwikkelingen.

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.³ Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁴ met succes wordt doorlopen.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf voor de EHS-gebied(en) in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Beschrijf hiertoe in elk geval de eventuele effecten van toename van verkeersstromen en parkeergelegenheden op de voor de EHS belangrijke 'robuuste verbinding', waarvan de spuisluis en het achterliggende gebied deel uitmaken.

¹) Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het rekenmodel voor vaarintensiteiten dat door Rijkswaterstaat is ontwikkeld als basis voor het toetsingskader voor nautische veiligheid op de Westerschelde.

²) Op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur> is uitgebreide informatie te vinden over de specifieke gebiedsbescherming.

³) Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

⁴) Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven?

D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?

C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura2000 bewaard blijft?

Geef aan of er in het kader van de werkzaamheden wellicht mogelijkheden zijn deze EHS te versterken, bijvoorbeeld door het faciliteren van vismigratie.

Voor de EHS geldt een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of (en hoe) het voornemen hierin past.

Soortenbescherming¹

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.² Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten³ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen⁴ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

3.5.4. Leefomgevingskwaliteit

Bezoekersverkeer

Bezoekersverkeer is op zichzelf geen milieuaspect maar kan effecten hebben op geluid en hinder. Beschrijf voor de jachthavenalternatieven de beoogde bezoekersaantallen en de toename van autoverkeer dat dit met zich meebrengt op een maatgevende dag in het seizoen. Besteedt daarbij ook aandacht aan de mogelijke toename van het verkeer op de Retranchementstraat en de Hazegrasstraat in de gemeente Knokke-Heist.

Parkeren

Bereken (op grond van kengetallen over uitvaarpercentages van vaste ligplaatshouders) de parkeerbehoefte op een maatgevende dag. Werk vervolgens uit welke parkeercapaciteit nodig is voor de alternatieven. Hanteer daarbij de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het parkeren zoals verwoord in de Schilvisie Cadzand-Bad en (bijlage 10 van) het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad Natuurlijk Stijlvol. Houd hierbij ook rekening met:

- de beleidsmatige wens vanuit het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad om het maritiem balkon zoveel mogelijk autovrij te maken en om te vormen tot een aantrekkelijk verblijfsgebied;
- de parkeerbehoefte van de KNRM met minimaal 5 parkeerplaatsen zoals verwoord in de Schilvisie;
- het parkeren van sportvissers en andere bezoekers van Cadzand-Bad.

Beschrijf hoeveel parkeerruimte nodig is voor kort parkeren (tot enkele uren), lang parkeren (tot enkele dagen) en zeer lang parkeren (tot enkele weken) in de verschillende alternatieven. Geef aan waar de parkeerruimte kan worden gesitueerd en met welke eventuele maatregelen dit gestuurd kan worden. Werk de situering van het parkeren in elk van twee jachthavenalternatieven uit door middel van inrichtingsvarianten en beoordeel deze varianten in elk geval op basis van de hiervoor genoemde criteria.

¹) Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur> is uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

²) Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

³) Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

⁴) De verbodsbepalingen zijn opgenomen in artikelen 8 (planten) en 9 tot 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

Geluid en trillingen

Het initiatief kan geluidstoename veroorzaken op drie manieren:

- geluid en trillingen afkomstig van de aanlegwerkzaamheden (bijvoorbeeld door het heien;
- van palen, het storten van stenen of transport van zwaar materieel);
- geluid afkomstig van (de schepen en activiteiten in) de jachthaven;
- geluid veroorzaakt door verkeerstoename.

Geluidhinder in de aanlegfase

Beschrijf in het MER de geluidsniveaus tengevolge van de aanlegwerkzaamheden van de jachthaven. Geef aan of voldaan kan worden aan de richtwaarden bij de recreatiewoningen.¹

Geadviseerd wordt om de (mogelijk) van de ontgrondingwerkzaamheden afkomstige laagfrequente geluidsemmissie en laagfrequente geluidsimmissie (op hiervoor gevoelige bestemmingen) te bepalen en na te gaan hoe hinder door laagfrequent geluid en trillingen kan worden beperkt c.q. kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij ook de resultaten uit het MER voor het kustversterkingsplan.

Wegverkeerslawaaï

Geef in het MER een analyse van de geluidsbelasting door wegverkeer rondom bestaande wegen, indien de geluidsbelasting naar verwachting met meer dan 1 dB toe- of afneemt ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Presenteer hiertoe in het MER de verkeerstoename als gevolg van de verschillende alternatieven op een maatgevende dag.

Geluidhinder vanuit de jachthaven in de bedrijfsfase

De toetsingskaders voor geluidhinder vanuit de jachthaven naar de omgeving zijn, naast de Wet geluidhinder, het Activiteitenbesluit en de daarbij behorende Activiteitenregeling. Van belang bij het beoordelen van de milieueffecten is de omstandigheid dat hotels en verblijfsrecreatieve objecten niet als geluidgevoelig object worden beschouwd. Dit vereist, vanwege de nabije ligging van (onder andere) appartementencomplex De Residence, een nadere afweging ten aanzien van het beoordelingskader voor geluidhinder. Vanwege het hoogwaardige karakter voor de verblijfscreatie die in Cadzand-Bad wordt nagestreefd, moet in het MER de normstelling voor het verblijf in woningen in beginsel als toetsingskader worden gehanteerd bij het beoordelen van de geluidsuitstraling van de jachthaven.

Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Beschrijf de effecten op het landschap en de ruimtelijke kwaliteiten van de omgeving. Presenteer hiertoe visualisaties vanaf verschillende representatieve waarnemingspunten, bijvoorbeeld vanuit straatniveau, dijk- en duinniveau en de aangrenzende bebouwing (appartementen en hotelkamers). Verwerk in de visualisaties ook de varianten voor de parkeerplaatsen in het plangebied. Houd daarbij rekening met belangrijke zichtlijnen en het beoogde ruimtelijke karakter van dit deel van Cadzand-Bad zoals aangegeven in (bijlage 10 van) het Ontwikkelingsplan Natuurlijk Stijlvol en de Schilvisie Cadzand-Bad.

¹⁾ Informatie hierover is ook te vinden op <http://www.infomil.nl> en in de Circulaire bouwlawaai (ministerie van I&M, 2010).

3.5.5. (Nautische) veiligheid

Nautische veiligheid

In de NRD ontbreekt aandacht voor de nautische veiligheid. Beschrijf welke effecten de jachthavenalternatieven kunnen hebben op de vlotte en veilige vaart op de scheepvaartroutes van en naar de industriegebieden in Zeeland en Vlaanderen. Hanteer daarbij maatgevende situaties (dag, seizoen) voor uitvaarpercentages van jachten en vaardoelen (dagtochten of meerdaagse tochten). Houd daarbij ook rekening met de functie van de haven voor passanten vanuit andere havens en andere vaargebieden. Geef aan welke risico's er nu bestaan, welke toename verwacht wordt en met welke impact. Gebruik hierbij actuele gegevens over het huidige en toekomstige gebruik van de Westerschelde door de beroepsvaart (zeevaart, binnenvaart, voet-fietsveer Vlissingen-Breskens en zandwinningsactiviteiten). Maak hierbij gebruik van het toetsingskader dat hiervoor is opgesteld (in opdracht van Rijkswaterstaat Zeeland).¹⁾

Externe veiligheid

In de NRD wordt gesproken over mogelijke risicobronnen in de jachthaven. Onduidelijk is welke bronnen bedoeld worden, besteed hieraan nadere aandacht in het MER. Ook moet aandacht worden besteed aan de brandveiligheidseisen in de jachthaven.

Overige veiligheidseffecten

Ga (in het verlengde van de beschrijving van effecten op kustmorfologie) in op het eventueel ontstaan van onveilige situaties met betrekking tot stromingen en zwemwater.

Beschrijf kwalitatief de effecten op veiligheid door de positie van de KNRM-loods in de verschillende alternatieven.

3.5.6. Cultuurhistorie

Beschrijf de aanwezige cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in en in de nabijheid van het plangebied en de effecten van de verschillende alternatieven daarop. Ga hierbij in elk geval in op het effect dat veranderende stromingen en kustmorfologie kan hebben op het blootspoelen van archeologische monumenten zoals scheepswrakken, voor zover deze effecten niet al zijn meegenomen in de (vrijwillige) effectenstudie voor het kustversterkingsplan.

3.5.7. Duurzaamheid

Besteed in het MER aandacht aan het duurzaamheidsthema bij de ontwikkeling van de jachthaven, waaronder in elk geval duurzame alternatieven om dichtslibben van de haveningang tegen te gaan, ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers en het gebruik van duurzaam geproduceerde materialen voor steigers en ligplaatsen.

¹⁾ Vanuit provinciaal beleid is het verplicht dit toetsingskader op alle nieuwe of uit te breiden jachthavens toe te passen. In het toetsingskader worden specifieke kenmerken van de haven en effecten van het gebruik op het vaargebied getoetst en gewaardeerd. Op grond daarvan wordt vastgesteld of de locatie en de alternatieven aan minimale vereisten voldoen en worden aanbevelingen gegeven om knelpunten zo goed mogelijk op te lossen.

3.6. Overige aspecten

3.6.1. Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de van toepassing zijnde referentiesituatie (de vrijwillige aanvulling van het MER voor het kustversterkingsplan) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid. Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

3.6.2. Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.¹ Geef daarvoor in het MER inzicht in²:

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.³

3.6.3. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdttekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en sprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;

¹⁾ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnonzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

²⁾ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER.

³⁾ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

3.7. Haalbaarheidsaspecten

Zoals aangegeven in paragraaf 3.1 van dit advies, wordt het MER opgesteld ten behoeve van een nog op te stellen bestemmingsplan voor de jachthaven. In dat kader is het noodzakelijk dat in het MER, of in elk geval gelijktijdig met het opstellen van het MER, onderzoek wordt verricht naar de haalbaarheid van het plan van de jachthaven. Het gaat om het formuleren van een antwoord op de volgende vragen.

- Wordt door de realisatie van de jachthaven de waterstaatkundige werking van de spuisluis (gemaal) niet in gevaar gebracht? Dit mede in verband met de zogeheten wattertoets voor ruimtelijke plannen zoals vastgelegd in artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening.
- Wat wordt het golfklimaat in de jachthaven? Tijdens de gesprekken voorafgaand aan het opstellen van dit advies is expliciet gevraagd naar het golfklimaat in de haven. Vanwege de zeewaartse ligging van de jachthaven kan het zo zijn dat ook in de havenkom nog een aanzienlijke deining optreedt die schade aan de afgemeerde jachten tot gevolg kan hebben.
- Is het plan voor de jachthaven financieel-economisch haalbaar? Deze vraag is zowel voor wat betreft de aanleg als voor wat betreft de exploitatie van de jachthaven van belang.

Bijlage 1 Beantwoording ontvangen adviezen

1

De NRD is ter advisering verzonden aan de volgende instanties.

- Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie. M.e.r.)
- Provincie Zeeland;
- Rijkswaterstaat;
- Waterschap Scheldestromen;
- Gemeente Terneuzen;
- Gebiedscommissie West Zeeuwsch-Vlaanderen – Projectbureau Natuurlijk Vitaal;
- Delta N.V.;
- Gasunie;
- Zebra Gasnetwerk;
- Havenbedrijf Antwerpen;
- Veiligheidsregio Zeeland;
- Zeeuwse Milieufederatie.
- Ministerie van Infrastructuur & Milieu;
- Ministerie van Economische zaken, Innovatie & Landbouw;
- Vlaamse Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Dienst Milieueffectrapportage;
- Gemeente Knokke-Heist;
- Vlaamse Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust.

Van de Cie. m.e.r., het Waterschap Scheldestromen, het Vlaams Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, de Veiligheidsregio Zeeland, het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, de gemeente Knokke-Heist, het Vlaamse Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en van de provincie Zeeland zijn adviezen ontvangen die in dit hoofdstuk worden weergegeven. Het advies van de Cie. m.e.r. is daarbij integraal overgenomen in het advies reikwijdte & detailniveau (hoofdstuk 3).

B1.1 Waterschap Scheldestromen

Ontvangen advies

Het waterschap ziet geen aanleiding om opmerkingen te maken.

Beantwoording

Advies wordt ter kennisgeving aangenomen.

B1.2 Vlaamse Milieumaatschappij

Ontvangen advies

Er wordt naar aanleiding van de kennisgeving gunstig geadviseerd.

Beantwoording

Advies wordt ter kennisgeving aangenomen.

B1.3 Provincie Zeeland

Ontvangen advies

Het advies betreft de volgende onderwerpen.

Natuur

- a. In de passende beoordeling zal met name aandacht moeten worden geschonken aan de vaarbewegingen vanuit de haven en de effecten van deze bewegingen. Wij merken hierbij op dat er op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een toegankelijkheidsregeling voor de Westerschelde in verband met significant negatieve effecten door uitbreiding/aanleg van de havens in Vlissingen en Perkpolder.
- b. In hoofdstuk 4 van de NRD staat dat in het MER rekening kan worden gehouden met de vereisten uit de Natuurbeschermingswet, vooral de verplichting tot alternatievenonderzoek. Alternatievenonderzoek is pas aan de orde als uit de passende beoordeling blijkt dat er significante effecten op zullen treden. Het is mogelijk dat het MER daarop aansluit, maar het is te vroeg om die conclusie te trekken.
- c. Tot slot merken wij op dat in de notitie twee Natura2000-gebieden worden genoemd, namelijk de Westerschelde en 't Zwin. Ook de Vlake van de Raan is Natura2000-gebied en ligt in de nabijheid.

Hoogte strekdammen

- d. Uit de Notitie blijkt niet duidelijk de hoogte van de strekdammen in de verschillende varianten en in hoeverre deze hoogte nodig is voor de jachthaven dan wel voor de veiligheid. In het op te stellen rapport lijkt het essentieel hier inzicht in te verschaffen.

Zandtransport langs de kust

- e. Onder 3.2 veiligheid en kustonderhoud wordt geen aandacht besteed aan het effect van het vergroten/verleggen van de strekdammen op het zandtransport langs de kust. Het kan zijn dat dit al meegenomen is in het eerdere MER over de kustversterking, dan is een verwijzing hiernaar uiteraard voldoende.

Nautische Veiligheid

- f. In paragraaf 3.5 verkeer en vervoer mist het onderwerp nautische veiligheid. Inhoudelijk gezien kan hier het onderzoek van Rijkswaterstaat over nautische veiligheid Westerschelde worden betrokken.

Tijdelijke hinder

- g. In paragraaf 3.9 wordt o.a. genoemd de tijdelijke hinder. Meestal wordt hinder gedurende de bouw wat uitgebreider behandeld dan dat hier de opzet lijkt. Het lijkt relevant om hier voldoende aandacht aan te geven met het oog op de invloed op het toerisme wat hierdoor last kan ondervinden. Daarnaast is ook (fijn) stof, bouwverkeer en eventuele effecten op de natuur (bijvoorbeeld vertroebeling van het water, graaf/bagger/heiwerkzaamheden) van belang.

Beantwoording

- a. De toegankelijkheidsregeling voor de Westerschelde wordt in het kader van het onderwerp natuur in de effectenstudie voor de jachthaven betrokken.
- b. Of zich significant negatieve effecten voordoen op een van de omliggende Natura 2000-gebieden zal blijken uit de effectenstudie voor zowel het kustversterkingsplan als voor de jachthaven. Vanwege het groot maatschappelijk belang dat is gemoeid met de kustversterking, is een passende beoordeling hiervoor op voorhand inderdaad niet aan de orde. Dat is nadrukkelijk anders voor de jachthaven. Hiervoor is het groot maatschappelijk belang namelijk niet aan de orde. Blijkt dat de jachthaven tot significante effecten leidt,

dan zal een passende beoordeling deel uit gaan maken van het MER voor de jachthaven. Om deze reden worden de effecten van de alternatieven met en zonder jachthaven elk afzonderlijk in beeld gebracht. Zonder de jachthaven gebeurt dit in de vrijwillige aanvulling door het Waterschap Scheldestromen. De effecten met de jachthaven door deze initiatiefnemer (zie hoofdstuk 1).

- c. Het studiegebied voor de effectenstudie omvat ook de Vlake van de Raan.
- d. De hoogte en vormgeving van de strekdammen maakt deel uit van de vrijwillige effectenstudie voor het kustversterkingsplan. Voor het MER voor de jachthaven gelden de dimensies en vormgeving van de strekdammen als referentiesituatie.
- e. Het zandtransport langs de kust is een aspect dat wordt betrokken in het MER voor het kustversterkingsplan. Indien de jachthavenvarianten uit het MER -waarvoor dit Advies R&D is opgesteld- afwijken van het kustversterkingsplan, maakt een nader morfologisch onderzoek logischerwijs deel uit van de effectenstudie voor de jachthaven.
- f. De nautische veiligheid wordt betrokken in de milieueffectenstudie voor de jachthaven.
- g. Het aspect tijdelijke hinder wordt onderzocht op het detailniveau van de effecten zoals die zich in de operationele fase van de jachthaven kunnen voordoen.

B1.4 Gemeente Knokke-Heist

Ontvangen advies

Het advies betreft de volgende onderwerpen.

- a. De impact van deze jachthaven op de verzandingsproblematiek.
- b. De impact op de mobiliteit in de Retrachementstraat en de Hazegrasstraat.
- c. De impact van de jachthaven op de werking van het gemaal. Deze werking mag niet in het gedrang komen.
- d. De impact op natuurinstandhouding zoals de uitbreiding van het Zwin, het ZTAR-project, het ZENO-project.
- e. De nodige aandacht te besteden aan het duurzaamheidsthema bij de ontwikkeling van de jachthaven zoals duurzame alternatieven om dichtslippen van de haveningang tegen te gaan, ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers, gebruik van duurzaam geproduceerde materialen voor steigers en ligplaatsen.

Beantwoording

- a. De verzandingsproblematiek wordt betrokken in de milieueffectenstudie voor het kustversterkingsplan. Indien de effecten van de jachthavenvarianten -waarvoor dit Advies R&D is opgesteld- afwijken van het kustversterkingsplan, maakt een nader morfologisch onderzoek deel uit van de effectenstudie voor de jachthaven.
- b. In de effectenstudie worden de verkeerseffecten van- en naar Knokke-Heist inzichtelijk gemaakt. Gelet op de ontsluitingsroute van- en naar Cadzand-Bad worden de genoemde wegen in de effectenstudie betrokken.
- c. De impact van de jachthaven en het kustversterkingsplan op de waterhuishouding, inclusief de werking van het gemaal, wordt inzichtelijk gemaakt in de effectenstudie voor het kustversterkingsplan.
- d. Zie antwoord a. De genoemde betrokken projecten worden als autonome ontwikkelingen worden betrokken in de effectenstudie voor zowel het kustversterkingsplan (aanleg) als voor de jachthaven (operationele fase).
- e. De genoemde duurzaamheidsaspecten, inclusief het noodzakelijke baggerwerk, worden in de effectenstudie betrokken.

B1.5 Veiligheidsregio Zeeland

Ontvangen advies

De Veiligheidsregio ziet geen aanleiding om opmerkingen te maken.

Beantwoording

Advies wordt ter kennisgeving aangenomen.

B1.6 Vlaamse Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

Ontvangen advies

Het departement ziet geen aanleiding om opmerkingen te maken.

Beantwoording

Advies wordt ter kennisgeving aangenomen.

B1.7 Vlaamse Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust

Ontvangen advies

Het agentschap heeft geen bezwaren mits rekening wordt gehouden met de volgende punten.

- a. De impact van de jachthaven op de verzandingsproblematiek van het Zwin.
- b. Afstemming met de werken van het Masterplan Kustveiligheid in de zone Zeebrugge-Knokke-Heist.
- c. De impact van de jachthaven op de projecten rondom het Zwin.

Beantwoording

- a. De verzandingsproblematiek wordt betrokken in de milieueffectenstudie voor het kustversterkingsplan. Indien de effecten van de jachthavenvarianten -waarvoor dit Advies R&D is opgesteld- afwijken van het kustversterkingsplan, maakt een nader morfologisch onderzoek deel uit van de effectenstudie voor de jachthaven.
- b. Zie antwoord a.
- c. Zie antwoord a. De betrokken projecten rondom het Zwin worden als autonome ontwikkelingen betrokken in de effectenstudie voor zowel het kustversterkingsplan (aanleg) als voor de jachthaven (operationele fase).

Bijlage 2 Beantwoording ontvangen zienswijzen

1

nr	inspreker	zienswijze	beantwoording
1.	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij	Uit zowel de referentiesituatie als uit het alternatief HWBP blijkt dat de kans nog steeds bestaat dat het KNRM boothuis dient te worden verplaatst. Reeds eerder is van overheidswege toegezegd dat alle verplaatsingskosten volledig gecompenseerd zullen worden. Wij gaan er derhalve nog steeds van uit dat deze toezegging in stand zal blijven. Bij een eventuele verplaatsing van het boothuis nemen wij aan, dat op basis van de door de KNRM geformuleerde stafeisen een nieuwe locatie inclusief lanceermogelijkheden wordt aangeboden. In de notitie wordt aangegeven dat het KNRM boothuis wordt uitgebreid dan wel een aanbouw zal plaatsvinden, die mede benut zal worden voor walvoorzieningen en jachthavenfaciliteiten. Verder wordt rekening gehouden met een eventuele toevoeging van een horecapunt. Wij nemen aan dat dergelijke uitbreiding en/of toevoegen aan het KNRM gebouw in nauw overleg met ons zal plaatsvinden. De hiervoor genoemde ontwikkelingen mogen in ieder geval het professionele reddingwerk niet in de weg staan. Met name zien wij een belemmering in	De noodzaak van de eventuele verplaatsing van het botenhuis van de KNRM wordt in de effectenstudie van het kustversterkingsplan aangetoond. Indien verplaatsing van, of anderszins aanpassingen aan, het gebouw aan de orde zijn, dan wordt dat in de verdere procedure (via het laten opstellen van het bestemmingsplan voor de jachthaven, dan wel via het projectplan op grond van de Waterwet) in overleg met de KNRM besproken. De belangrijke maatschappelijke functie van de KNRM wordt ook in de nieuwe situatie, zowel tijdens de aanlegfase als tijdens de operationele fase, gewaarborgd.

nr	inspreker	zienswijze	beantwoording
		onze werkzaamheden indien parkeervoorzieningen voor andere functies, dan die van de bemanning van het KNRM boothuis, gerealiseerd worden ter plaatse van het boothuis. Wij verzoeken u dan ook bij de verdere uitwerking van uw plannen uit te gaan van parkeerfaciliteiten aan de oostzijde van de jachthaven.	Binnen de te onderzoeken alternatieven voor de jachthaven worden inrichtingsvarianten onderzocht met betrekking tot het parkeren.
2.	Secretariaat V.v.E. Cadzand-Bad Résidence	Het idee om oostelijk van de mogelijke jachthaven parkeergelegenheid te plannen op de dijk te plannen zorgt voor veel onrust bij de bewoners. Het is uit hoofde van algemeen belang onaanvaardbaar dat de zeewering, van essentieel belang voor de veiligheid van zeer grote aantallen burgers, wordt geëxploiteerd als parkeerplaats. Dat is niet haar functie en verhoogt de kans op zwakte in die wering. Hoe technisch u ook motiveert: de burger moet vertrouwen hebben en houden dat de zeewering maximaal veilig is en blijft. Daartoe hoort in de eerste plaats dat de zeewering uitsluitend voor het doel waarvoor deze is opgericht en ontworpen wordt gebruikt.	Binnen de te onderzoeken alternatieven worden inrichtingsvarianten onderzocht met betrekking tot het parkeren. Of het parkeren elders dan aan de oostzijde van de toekomstige jachthaven tot de mogelijkheden behoort, maakt deel uit van dat onderzoek. Het beoordelen van de effecten van het parkeren op de zeewering maakt deel uit van het effectenonderzoek voor de jachthaven.

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
		Daarnaast valt de dijk en het omringend gebied onder het Natura2000: het is kwetsbare natuur met een zeer hoge landschappelijke waarde. De dijk en de directe aansluiting op het Zwin maakt deel uit van een buitengewone kustlijn van Hazegras tot ver voorbij Zwarte Polder. In dit natuurgebied een jachthaven, maar meer nog een autoparkeerplaats aanleggen en exploiteren, staat haaks op het ten aanzien daarvan te voeren zorgvuldige natuurbehoud beleid.	Het beoordelen van de effecten van het parkeren op de nabij gelegen Natura2000-gebieden maakt deel uit van het effectenonderzoek voor de jachthaven.
3.	Dhr. R. Coppejans	Jachthaven smal/breed Een horecapunt is in deze natuurlijke omgeving niet te tolereren wegens de verstoring van het milieu en de omgeving door licht en lawaai en is tevens geen essentieel onderdeel van een passantenhaven. Er zijn voldoende etablissementen in de directe omgeving. Jachthaven Breed Een groot verlies aan duin en strand waardoor deze aangesloten duin- en strandzone wordt te niet gedaan. In de notitie staat beschreven dat in dit alternatief een toename van het aantal langdurige passanten zal verwezenlijkt worden, waardoor in dit gebied verkeershinder door auto's, die de jachthaven willen aandoen, zal ontstaan. Verstoring van woon- en leefmilieu van mensen die in dit gebied wonen of overnachten door licht en geluid. Aantasting van de ruimtelijke kwaliteit: - Door deze jachthaven die niet in verhouding staat tot de maat en schaal van de bestaande ruimtelijke omgeving.	De milieueffecten van de jachthaven als geheel, inclusief een horecavoorziening, wordt meegenomen in de effectenonderzoek voor de jachthaven. Mocht daaruit blijken dat een horecavoorziening tot onaanvaardbare effecten voor de leefomgeving, of omliggende natuurgebieden, leidt, dan zal het plan voor de jachthaven op dit onderdeel worden aangepast. Het verlies aan duin- en strandareaal wordt onderzocht in de milieueffectenstudie voor het kustversterkingsplan. De milieueffecten van de jachthaven als geheel, inclusief alle voorzieningen worden meegenomen in de effectenstudie voor de jachthaven. De financieel-economische haalbaarheid van de jachthaven wordt in dat kader ook onderzocht. Mocht blijken dat de jachthaven tot onaanvaardbare effecten voor de leefomgeving leidt, of dat het plan financieel niet haalbaar is, dan zal het plan voor de jachthaven worden aangepast.

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
		- Door het verstoren van de zichtlijnen waardoor het natuurlijk uitzicht op strand en duin verdwijnt en de natuurlijke aantrekkingskracht van dit gebied teloor gaat. - Een passantenhaven van deze omvang is economisch niet rendabel gezien de te beperkte recreatieve vaarbewegingen in dit gebied van de Noordzee.	
3.	Dhr. R. Coppejans	Alternatief HWBP Dit alternatief, de nulvariant is in de notitie niet uitgewerkt. Mocht onverhoopt de jachthaven geen doorgang vinden, dan zal het plan aangepast en nader moeten worden uitgewerkt op de maat en schaal van Cadzand-Bad, rekening houdend met de ruimtelijke omgeving.	Dat is correct. Zoals aangegeven in tabel 2.1 van dit advies wordt de noodzakelijke kustversterking (het alternatief HWBP uit de NRD) hoe dan ook uitgevoerd. Dit is de referentiesituatie voor de effectenstudie van de jachthaven.
4.	VVE Residence 'De Sluuswachter'	Het uitzicht van de Résidence de Sluuswachter wordt enorm belemmerd door de parkeerplaatsen die op de nieuw aan te leggen dijk zijn gepland en zal een zeer storende factor blijken in het duinenlandschap. Dus geen parkeerplaatsen op de geplande dijk. De aan te leggen strekdammen ter bescherming van de geplande jachthaven zullen nog eens 2 meter verhoogd worden. Ook daar zal het uitzicht vanuit de Résidence de Sluuswachter door verslechterd worden. Daarnaast vragen wij ons af of het effect van deze extra verhoging goed onderzocht is door de MER. Wij verzoeken geen toestemming te verlenen om bij de geplande jachthaven faciliteiten, o.a. een kraan om de boten uit het water te halen, te plaatsen.	Binnen de te onderzoeken alternatieven worden inrichtingsvarianten onderzocht met betrekking tot het parkeren. Of het parkeren elders tot de mogelijkheden behoort, maakt deel uit van dat onderzoek. De effecten van deze verhoging worden in de effectenstudie voor de kustversterking meegenomen. De ingediende plannen voor de jachthaven omvatten geen faciliteiten zoals een botenkraan. Deze wordt dan ook vooralsnog niet voorzien noch mogelijk gemaakt.

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
		Tevens willen wij bij voorbaat bezwaar maken tegen eventuele bebouwing op het parkeerterrein gelegen tegenover de Résidence de Sluuswachter. Dit is in de huidige plannen niet voorzien zover wij weten en wij zien dit parkeerterrein in zijn huidige staat dan ook gaarne gehandhaafd.	In de te onderzoeken alternatieven is op een ondergeschikt horecapunt na, geen nieuwe bebouwing voorzien. In de effectenstudie voor de jachthaven worden de effecten van deze nieuwe bebouwing betrokken.
5.	VvE Deurloo	De Parkeernorm Cadzand 2008 geeft voor horeca voorzieningen een norm van 4,5 pp per 100 m² bvo. Voor een jachthaven is geen specifieke norm gehanteerd. Gelet op het gebruik van de boten is een norm vergelijkbaar met een woning/appartement redelijk. Die is 1,2 pp per appartement. CROW richtlijn geeft een bandbreedte van 0,5 tot 0,75 pp per ligplaats. Toepassing van beschikbare normering zal bij 100 ligplaatsen en horeca een capaciteit van ca. 80 tot 100 parkeerplaatsen nodig zijn en bij 250 ligplaatsen ca. 180 parkeerplaatsen. Geconcludeerd kan worden dat het karakter van wachthaven, passantenhaven naar jachthaven met ondermeer semi-permanente ligplaatsen alsmede de locatiewijziging voor de parkeerplaatsen wezenlijk zijn veranderd ten opzichte van de schilvisie. Een motivering daarvoor ontbreekt. Ook de impact daarvan op eerder uitgevoerde MER studies en andere onderzoeken wordt niet expliciet geduid. In de MER studie moet hiervoor een motivering worden meegenomen en meegewogen.	Een onderbouwing van het aantal benodigde parkeerplaatsen wordt in het MER opgenomen. De parkeernormen voor Cadzand-Bad uit (bijlage 10 van) het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad Natuurlijk Stijlvol en de Schilvisie Cadzand-Bad zijn daarbij het vertrekpunt. Zowel in de m.e.r.-procedure als in de daarna te doorlopen bestemmingsplanprocedure, komt de beleidsmatige verankering en onderbouwing van de jachthaven aan de orde.
5.	VvE Deurloo	Het benodigd aantal parkeerplaatsen sterk zal afwijken (toenemen) van het in de schilvisie genoemde aantal van 30 plaatsen. Het projecteren van een parkeergelegenheid aan de oostzijde logistiek	Binnen de te onderzoeken alternatieven worden inrichtingsvarianten onderzocht met betrekking tot het parkeren. Of het parkeren elders tot de mogelijkheden behoort, dan wel of een ondergrondse parkeero0lossing

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
		onlogisch is gelet op de geïndiceerde locatie van de ligplaatsen voor de boten. Er ontstaan onnodige verkeersbewegingen op een toch al druk knooppunt. In tegenstelling tot andere nieuwbouw projecten in Cadzand-Bad wordt niet voorzien in ondergronds parkeren. Een onderbouwing daarvoor ontbreekt. Ondergronds parkeren zou ook hier een uitgangspunt moeten zijn. De locatiewijziging voor parkeren van de west naar de oostzijde van het uitwateringskanaal een disproportionele impact heeft op de te ontwikkelen natuur en recreatiestructuren (uitloopgebied) aan de oostzijde (Zeewaarts duinen). Ook zal vanuit de zeezicht appartementen een onevenredige uitzichtschade ontstaan die het beeld van rust en ruimte blijvend ernstig zal verstoren. Handhaven van de oorspronkelijke locatie aan de westzijde is derhalve een harde randvoorwaarde. Ook het verplaatsen van de helling voor de sportvissers naar de westzijde zal zoals reeds vermeld in de schilvisie de ruimtelijk kwaliteit aan de oostzijde sterk verbeteren en dient conform de schilvisie te worden uitgevoerd. Hiermee zal naast ruimtelijke kwaliteit tevens een verbetering van de milieukwaliteit (lucht en geluid) worden bereikt.	haalbaar is, maakt deel uit van dat onderzoek. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de locatie van de helling voor de sportvissers in de nieuwe situatie.

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
5.	VvE Deurloo	Het toevoegen van een horecagelegenheid roept vraagtekens op over noodzaak gelet op de horecavoorzieningen in de directe omgeving. Deze extra bebouwing in dat kwetsbare gebied van deze omvang zal afbreuk doen aan de natuurdoelen ter plaatse. Een horecagelegenheid achten wij daarom daar niet gewenst. Het kustversterkingplan voor Cadzand is in de uitvoering voorzien in 2013 -2014. De invulling met een haven, de daarvoor benodigde procedures en implementatie lijken daarmee niet parallel te lopen. Binnen de MER dient dit aspect expliciet te worden meegenomen om te voorkomen dat de kustversterking vertraging oploopt zonder garantie dat de haven er komt. Pag. 14 vermeldt dat voor de natuur alleen een inventarisatie van beschikbare gegevens zal plaatsvinden en er geen nieuwe onderzoeken zullen worden uitgevoerd. Niet duidelijk is welke beschikbare gegevens zijn bedoeld. Tenminste is onderzoek nodig naar de wijziging van de (te verwachten) natuurwaarden in het oostelijke deel van het plangebied indien daar toch parkeerplaatsen blijven geprojecteerd ten opzichte van de oorspronkelijke plannen in Zeewaarts Duinen. Het gebied valt onder het Natura2000-regime waarmee het de vraag is of de voorgenomen ontwikkeling binnen dat regime mogelijk is. Ook al om die reden zijn nieuwe actuele onderzoeken noodzakelijk.	De milieueffecten van de jachthaven als geheel, inclusief een horecavoorziening, worden meegenomen in de effectenstudie voor de jachthaven. Mocht daaruit blijken dat een horecavoorziening tot onaanvaardbare effecten op de omliggende natuurgebieden leidt, dan zal het plan voor de jachthaven op dit onderdeel worden aangepast. Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 van dit advies doorlopen het kustversterkingsplan en het bestemmingsplan voor de jachthaven elk een eigen procedure. Voor het kustversterkingsplan is de deadline van 2014 een harde randvoorwaarde. Door het parallel laten lopen van deze procedures wordt juist voorkomen dat als gevolg van een eventuele vertraging door het plan voor de jachthaven, ook het kustversterkingsplan onnodig wordt vertraagd. De effectenstudie voor de jachthaven wordt voor alle deelaspecten, dus ook voor natuur, gebaseerd op de meest recente inzichten en beschikbare gegevens. Daarbij worden de effecten van het parkeren op de aangrenzende natuurgebieden ook in beeld gebracht.

nr.	Inspreker	zienswijze	beantwoording
5.	VvE Deurloo	De notitie geeft aan dat een jachthaven een economische impuls is voor de Zwinregio. Daarmee lijkt een bijdrage van de Zwinregio ook financieel redelijk. In een volgende fase dient in een exploitatieovereenkomst met u en de initiatiefnemers een planschade regeling te worden opgenomen. Afhankelijk van de uiteindelijk gekozen uitvoering is planschade niet uit te sluiten en voor de haalbaarheid van het plan van belang. In de notitie wordt aangegeven dat het voorontwerpbestemmingsplan niet ter inzage zal worden gelegd. Gelet op de belangen van vele organisaties en bewonersverenigingen achten wij het noodzakelijk te kunnen reageren op het voorontwerpbestemmingsplan en verzoeken u met klem daarvoor zorg te dragen.	De financieel-economische haalbaarheid van de jachthaven moet in het kader van dit MER ook worden onderzocht. Het is aan de initiatiefnemer om daarvoor op zoek te gaan naar mogelijke financieringsbronnen (zie paragraaf 3.7 van dit advies). De Zwinregio lijkt daarvoor een nuttige aanvulling te zijn. De kosten die samen hangen met eventuele planschade maakt deel uit van het onderzoek naar de financiële haalbaarheid. Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 gaat de jachthaven een bestemmingsplanprocedure doorlopen en het kustversterkingsplan een projectplanprocedure op grond van de Waterwet. Hoe de fase van inspraak en vooroverleg voor het bestemmingsplan wordt vormgegeven is nog niet bepaald.
6.	Natuurbeschermingsvereniging West Zeeuws-Vlaanderen 't Duumpje	Verwezen wordt naar Natura2000, maar we missen een verwijzing naar natuurgevoelige gebieden die niet onder Natura2000, maar wél onder de Ecologische Hoofdstructuur (hierna EHS) vallen. Verder noemt de NRD 'het milieu' zonder het nader te definiëren. Het wordt niet duidelijk in welke mate het begrip 'natuur' in de beoordeling betrokken wordt, wat wij zeker noodzakelijk achten.	De gebieden die deel uitmaken van de EHS komen grotendeels overeen met de gebieden die deel uitmaken van de Natura2000-gebieden. Belangrijke uitzondering hierop zijn onder andere de dijken rondom het Uitwateringskanaal en de Noorddijk. Beide EHS-gebieden moeten in de effectenstudie voor zowel het MER voor de jachthaven als voor het kustversterkingsplan worden betrokken. Uiteraard wordt onder de term 'milieu' ook het belang van natuurbescherming bedoeld.

nr.	inspreker	zienswijze	beantwoording
6.	Natuurbeschermingsvereniging West Zeeuws-Vlaanderen 't Duumpje	Bij het begrenzen hanteert de NRD een tweetal begrippen: plangebied en studiegebied. Het plangebied wordt duidelijk omschreven en opsteller meldt dat, gezien de effecten op de omgeving buiten het plangebied, het studiegebied uitgebreid kan worden afhankelijk van de te verwachten overschrijdende effecten. Men benoemt een aantal aspecten (in § 3.1), maar het lijkt ons gewenst aspecten als EHS en Natura2000 nader te benoemen en ook qua omvang van het studiegebied duidelijk en voldoende ruim te begrenzen. Niemand is gediend met willekeur. Het is ons bekend dat de parkeerruimte bij het bezoekerscentrum 't Zwin voor een flink deel onbenut blijft, zelfs in het hoogseizoen. Gebruikmaken van deze bestaande parkeerruimte, maakt het mogelijk de parkeerruimte nabij de jachthaven aanzienlijk kleiner te dimensioneren. Transport tussen de jachthaven en de Zwinparking kan aantrekkelijk gemaakt worden door het plaatsen van fietsen. Tevens kan de aantrekkelijkheid van het geheel vergroot worden door een deel van de aan te leggen parkeerruimte ondergronds aan te brengen of (deels) in te bedden in een "duinige" structuur.	Het plangebied is het gebied waarop straks de bestemmingsplannen, dan wel het projectplan op grond van de Waterwet, betrekking heeft. De omvang van het studiegebied is inderdaad groter: dit is het gebied waarbinnen zich nog effecten voor kunnen doen, de omvang van het studiegebied verschilt zodoende per milieuaspect. Voor wat betreft natuur omvat het studiegebied in elk geval de aangrenzende Natura2000- en EHS-gebieden. Binnen de te onderzoeken alternatieven worden inrichtingsvarianten onderzocht met betrekking tot het parkeren. Of het parkeren elders tot de mogelijkheden behoort, zoals op bestaande parkeerplaatsen, maakt deel uit van dat onderzoek.

nr.	inspreker	zienswijze	beantwoording
6.	Natuurbeschermingsvereniging West Zeeuws-Vlaanderen 't Duumpje	Wat de aanwezigheid van beschermde soorten betreft, dient minimaal een inventarisatie gedurende twee seizoenen gemaakt te worden, naast het uitvoeren een noodzakelijke literatuurstudie om een duidelijk beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten. In de tekst maakt opsteller gewag van "inventarisatie van beschikbare veldgegevens". Uitgaan van beschikbare gegevens is niet acceptabel: uit het niet of onvoldoende aanwezig zijn van gegevens, mag niet geconcludeerd worden dat een bepaalde soort niet aanwezig is. Een dergelijke vaststelling is alleen gerechtvaardigd na wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Naast het uitvoeren van een passende beoordeling ingevolge de Natuurbeschermingswet, achten wij het noodzakelijk dat er een uitgebreide seizoengebonden soorteninventarisatie plaatsvindt, waarbij afhankelijk van de gevonden soorten zoals die zijn beschreven in de tabellen 1,2 en 3, er maatregelen worden genomen om bij eventuele nadelige effecten op die soorten compensatie toe te passen.	De effectenstudie voor de jachthaven wordt voor alle deelaspecten, dus ook voor natuur, gebaseerd op de meest recente inzichten en beschikbare gegevens. Voor wat betreft veldinventarisaties wordt daarbij gebruik gemaakt van de hiervoor gangbare protocollen. Overigens dient het MER een aanzet te geven voor een monitoringsprogramma en moeten eventuele leemten in kennis worden aangegeven. Indien nodig, dan kan in de verdere besluitvorming worden betrokken dat voor bepaalde deelaspecten, zoals het voorkomen van bepaalde dier- of plantensoorten, een controleonderzoek moet plaatsvinden. Indien uit het effectenonderzoek voor de jachthaven blijkt dat het treffen compenserende of mitigerende maatregelen noodzakelijk is, wordt dit in het MER verder uitgewerkt.

nr.	inspreker	zienswijze	Beantwoording
6.	Natuurbeschermingsvereniging West Zeeuws-Vlaanderen 't Duumpje	Wat betreft het aspect verkeer is het gewenst alle geluidseffecten in beeld te brengen. We kunnen ons voorstellen dat niet alleen jachten maar ook waterscooters zullen 'aanleggen' die naast het verstoren van de rust in de haven, effecten kunnen hebben op natuurgebieden als Zwarte Polder en Zwin. Hiernaast kan de haven een pied & terre vormen voor rondvaartboten die een tochtje vanuit België langs de Zeeuwse kusten willen maken. Evenmin mogen we onze ogen sluiten voor lieden die met snelle motorboten (RIB's, rigid inflatable boats) wedstrijden willen organiseren. We vragen ons af aan welke norm de lichtuitstraling wordt afgemeten. In de tabel missen we een wettelijk kader hiervoor. Verder zagen we graag de usance uit te gaan 'van de laatste stand der techniek'. Gemeente Sluis heeft sinds kort de mond vol van het thema Duurzaamheid. Voortbordurend op deze ambitie van de Gemeente lijkt het ons getuigen van een evenwichtig beleid indien ook bij dit in het oog springend project aandacht besteedt wordt aan een studie met betrekking tot het begrip duurzaamheid. In dat verband kan gedacht worden aan het toepassen van duurzame energie, zoals zoncollectoren en een windmolen die voorzien in de energiebehoefte van de accommodatie, en het gebruik van natuurvriendelijke materialen. Er zijn momenteel voldoende gespecialiseerde bureaus die aan dit onderwerp een verantwoorde invulling kunnen geven.	De toegankelijkheidsregeling voor de Westerschelde zal in het kader van het onderwerp natuur in de effectenstudie voor de jachthaven worden betrokken. Indien niet kan worden uitgesloten dat, als gevolg van de nieuwe recreatievaart, ook negatieve effecten in het Zwin op kunnen treden door betreding, dan wordt hierover uitsluitel gegeven in het MER. In dat geval worden ook eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen opgenomen. Een eventuele aanlegplaats voor rondvaartboten of speciale voorzieningen voor RIB's maken geen deel uit van de voorliggende plannen. Voor lichthinder vanuit de jachthaven geldt geen wettelijk toetsingskader anders dan de algemene zorgplicht uit het Activiteitenbesluit (artikel 2.2). Voor alle 'inrichtingen', dus ook voor de jachthaven, geldt de verplichting om de Best Beschikbare Technieken (BBT) toe te passen als het gaat om o.a. lichthinder. De genoemde duurzaamheidsaspecten worden in de effectenstudie voor de jachthaven betrokken.

12 Beantwoording ontvangen zienswijzen

